

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาการของชีวิตมนุษย์ สิ่ง que เด็กได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ในช่วง 6 ปีแรกของชีวิตจะมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของ เด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาช่วงอายุระหว่าง 0-6 ปี ถือว่าเป็นช่วงโอกาสทองของการเรียนรู้ ในวัยนี้สมองเติบโตอย่างรวดเร็ว ถ้าเด็กได้รับการพัฒนาและได้รับการกระตุ้นด้วยวิธีการที่ถูกต้อง จะช่วยส่งเสริมให้มีความพร้อมสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) เด็กอายุ 3-5 ปี เป็นวัยที่ร่างกายและสมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต เด็กต้องการความรัก ความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้สำรวจ เล่น ทดลองค้นพบด้วยตนเองได้มีโอกาสคิดแก้ปัญหา เลือ ก ตัดสินใจ ใช้ภาษาสื่อความหมาย คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ดังนั้น การจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยหากได้รับการส่งเสริมและช่วยเหลืออย่างถูกวิธีและเป็นไปตามขั้นตอนของการพัฒนาการเด็กแล้ว จะทำให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมและศักยภาพที่จะพัฒนาต่อไปอย่างสูงสุด

การเล่นและการจัดกิจกรรมศิลปะต่างๆจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนาความพร้อมทางมือและตามากที่สุดเด็กจะเรียนรู้อย่างสนุกสนาน เด็กๆจะใช้มือในการหยิบจับวัสดุต่างๆทำให้เข้าใจวิธีการจับดินสอได้อย่างถูกวิธี (พัฒนา ชัชพงศ์, 2541) กล่าวว่าการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กให้แข็งแรงเด็กก็พร้อมที่จะลากลิลามือซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเขียน เพราะความคล่องแคล่วของกล้ามเนื้อนิ้วมือมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการเขียนของเด็ก ซึ่งกิจกรรมหรืออุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมือกับสายตาให้ประสานสัมพันธ์กัน ได้แก่ การร้อยลูกปัด การร้อยเชือก ร้อยดอกไม้ รูดเชิ ป เรียงสี เรียงไม้หนีบ ปักหมุด ดอกตะปู เป็นต้น

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย มีความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน ซึ่งกิจกรรมที่จัดควรคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้เด็กได้เป็นผู้ริเริ่มกิจกรรม ควรเน้นให้มีสื่อของจริง เปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกต สำรวจ ค้นคว้า และทดลองด้วยตนเอง กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการโดยใช้ศิลปะหรือวิธีการต่างๆเป็นเครื่องมือ เช่น การวาดภาพระบายสี พิมพ์ภาพ การปั้น การฉีก-ตัด-ปะหรือการประดิษฐ์เศษวัสดุ ฯลฯ (กรมวิชาการ, 2540) กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การระบายสีที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ทาง

ศิลปะ เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง เด็กได้สัมผัสกับสื่อวัสดุต่างๆ ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เด็กได้รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ ช่วยฝึกการแก้ปัญหา ผ่อนคลายอารมณ์ ทำให้จิตใจสงบอ่อนโยน มีสมาธิในการทำงาน (คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช, 2546) กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งใน 6 กิจกรรมหลักที่ครูได้ใช้ในการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน

จากการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์นี้ ผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนบางกลุ่มขาดทักษะพื้นฐานทางการระบายสี จึงควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาทักษะการระบายสีให้ดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยตระหนักถึงการฝึกทักษะการระบายสีตามขั้นตอนอย่างถูกวิธี จะช่วยส่งผลให้นักเรียนมีทักษะที่ถูกต้อง มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยในเรื่องนี้เพื่อช่วยสร้างทักษะในการระบายสีให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นและเป็นพื้นฐานการเรียนรู้วิชาศิลปะต่อไป

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การระบายสีเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญมากในการเตรียมความพร้อมด้านการเขียนให้กับเด็กปฐมวัย เพราะการเตรียมความพร้อมที่ดีย่อมทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเขียนที่ดีตาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การระบายสี ผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยและผู้บริหาร ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้แบบฝึกการระบายสีที่มีต่อทักษะการระบายของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีความพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กได้ดียิ่งขึ้นในระดับต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้แบบฝึกการระบายสีที่มีต่อทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1

3. สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแบบฝึกการระบายสีมีทักษะในการระบายสีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560
โรงเรียนบ้านบ่อปลา

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

4.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การใช้แบบฝึกการระบายสี

4.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะในการระบายสี

4.3 เนื้อหาและวิชาที่ใช้ คือ กิจกรรมสร้างสรรค์

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่โรงเรียนบ้านบ่อปลา อำเภอยะใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

5.2 แบบฝึกการระบายสี หมายถึง แบบฝึกที่นำมาฝึกทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบ่อปลา อำเภอยะใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

5.3 ทักษะ หมายถึง ความสามารถที่ฝึกฝนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้

5.4 ทักษะในการระบายสี หมายถึง เด็กสามารถระบายสีได้ถูกต้องตามขั้นตอนและระบายสีได้สวยงามเรียบร้อยตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

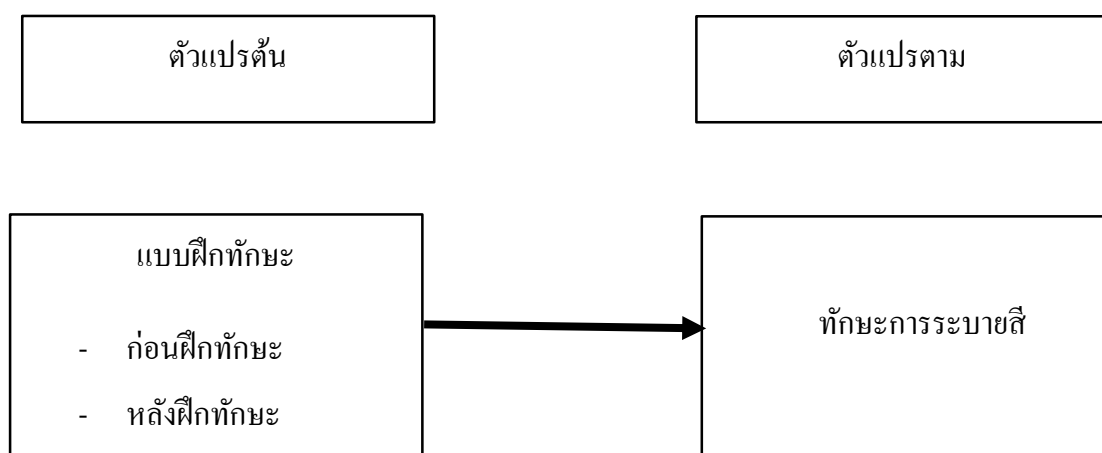
6. ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

6.1 นักเรียนมีความสามารถในการระบายสีหลังฝึกทักษะสูงกว่าก่อนฝึกทักษะ

6.2 นักเรียนระบายสีได้เรียบร้อย สวยงาม ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

6.3 นักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีทักษะในการระบายสีที่ถูกต้องตามขั้นตอน

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยเรื่อง ผลของการใช้แบบฝึกการระบายสีที่มีต่อทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 เพื่อศึกษาผลการใช้แบบฝึกการระบายสีที่มีต่อทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

- 1.1 แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.2 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย
- 1.3 หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
- 1.4 จุดหมายของการศึกษาปฐมวัย
- 1.5 คุณลักษณะตามวัย

2. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

- 2.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
- 2.2 คุณค่าของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
- 2.3 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
- 2.4 ประเภทของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

3. กล้ามเนื้อมัดเล็ก

- 3.1 ความหมายของการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
- 3.2 ความสำคัญของการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
- 3.3 การส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

4. การสร้างแบบฝึกทักษะการระบายสี

- 4.1 ความหมายของแบบฝึกทักษะการระบายสี
- 4.2 ความสำคัญของแบบฝึกทักษะการระบายสี
- 4.3 ลักษณะแบบฝึกทักษะการระบายสีที่ดี
- 4.4 ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะการระบายสีที่ดี

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

1.1 แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 พัฒนาขึ้นมาโดยอาศัยแนวคิดต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

1.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยที่พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมทุกด้านตามวัยและวุฒิภาวะ เมื่อกล่าวถึงพัฒนาการเด็กปฐมวัยจะบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุต่ำกว่า 6 ปี

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเด็กเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กได้เข้าใจธรรมชาติหรือความสามารถของเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคลในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาได้ตามศักยภาพจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดในการให้ความสำคัญกับความสามารถตามวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษา (Child Center)

1.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับในชีวิตประจำวันการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็กขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัวโดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง มีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่น ปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ของเด็กให้เป็นไปตามศักยภาพที่มีอยู่นอกจากนี้การเรียนรู้ยังเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น โดยที่คนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะเข้ามาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่สนับสนุนให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

1.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกมีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต สำรวจสิ่งต่างๆรอบตัว มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบความเป็นจริงของโลกภายนอกด้วย

ตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ขณะเล่นเด็กมีโอกาสดูแลตัวเองในส่วนต่างๆของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ตึงเครียด แสดงออกถึงความเป็นตนเองและเรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นเสมือนสื่อกลางให้เด็กสร้างประสบการณ์เรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นและกับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรจึงถือว่า “การเล่น” อย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการประสบการณ์ให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี

1.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนเติบโตขึ้นมามีคุณลักษณะที่แตกต่างกันไป หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ถือว่าพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และการพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องให้ความสำคัญและเรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิต ครอบครัว และชุมชน ตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม เกิดการเรียนรู้และมีความภูมิใจในสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่และสามารถยอมรับผู้อื่นที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่น มีความสุข

1.2 **ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย** การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทของสังคม วัฒนธรรม ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

1.3. **หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546** หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีสาระสำคัญดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) เด็กทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูหรือบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล เต็มศักยภาพ บรรลุตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย โดยมีหลักการ ดังนี้

1.3.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย ทุกประเภท

1.3.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล วิถีชีวิตของเด็กตามบริบทชุมชน สังคม วัฒนธรรมไทย

1.3.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นกิจกรรม และกิจกรรมบูรณาการ สาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย

1.3.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข

1.3.5 ประสานความร่วมมือกันระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

1.4 จุดหมายของการศึกษาปฐมวัย จุดหมายของการศึกษาปฐมวัยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทาง ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เมื่อเด็กจบการศึกษาปฐมวัย เด็กจะบรรลุมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในจุดหมาย 12 ข้อ และแต่ละช่วงวัยต้องคำนึงถึงคุณลักษณะตามวัยของเด็กด้วย ซึ่งจะครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.4.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

1.4.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและ

ประสานสัมพันธ์กัน

1.4.3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข

1.4.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

1.4.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย

1.4.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

1.4.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

1.4.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.4.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

1.4.10 มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

1.4.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

1.4.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

1.5 คุณลักษณะตามวัย คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3 – 5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3 – 5 ปี

2. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

2.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

มีผู้ให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526) กล่าวว่า ศิลปะเด็ก คือ ศิลปะที่เด็กแสดงออกตามสภาพความสนใจ การรับรู้ และความพร้อมของเด็กแต่ละคน โดยที่การแสดงออกนั้นจะแสดงออกด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ผ่านสื่อวัสดุที่เหมาะสมและปรากฏเป็นผลงานทางศิลปะที่รับรู้ได้ด้วยประสาทตา หรือที่เรียกว่า ทักษะศิลป์ (Visual Art) เช่น ภาพเขียน รูปปั้น แกะสลัก ภาพพิมพ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งในหลักสูตรจะเรียกว่า ศิลปะศึกษา (Art Education) และทักษะศิลป์ในที่นี้คือ ศิลปะสองมิติ และสามมิติ คือ งานศิลปะบนพื้นราบที่สามารถวัดความกว้างและความยาวได้ เช่น วาดภาพ วาดเขียน ภาพพิมพ์ ภาพกระดาศปะติด ส่วนศิลปะสามมิติคือ ศิลปะที่ปรากฏรูปทรงให้สามารถดูคลำหรือวัดได้ทั้งกว้าง ยาว และหนา เช่น รูปปั้น รูปแกะสลัก รูป โครงสร้าง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) กล่าวว่า ศิลปะสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวบุคคลสามารถเสริมสร้างพัฒนาให้ถึงขีดสุดได้ ศิลปะจะเป็นสื่อสัมผัสทางจิตใจ อารมณ์ความรู้สึกให้ละเอียด ประณีต เมื่อบุคคลสามารถรับรู้ศิลปะได้แล้ว จะทำให้การรับรู้สิ่งต่างๆ ง่ายขึ้น เพราะศิลปะเป็นการแสดงออกอย่างลึกซึ้งที่มีคุณค่าต่อจิตใจของมนุษย์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการโดยใช้ศิลปะ เช่น การวาดภาพ การปั้น การฉีก ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อยประดิษฐ์ หรือวิธีอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์ และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาศปักหมุด

กล่าวสรุปได้ว่า ศิลปะสร้างสรรค์ เป็นผลงานทางที่เด็กได้แสดงออกตามความสนใจโดยผ่านสื่อต่างๆซึ่งเด็กจะถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละคนผ่านผลงานศิลปะ

2.2 คุณค่าของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ชุมสาย สวนศิริ (2547) กล่าวถึงคุณค่าของศิลปะเอาไว้ดังนี้

1. ให้ประโยชน์ทางการศึกษา
2. ทำให้เกิดความสนุกสนาน
3. ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทางอารมณ์
4. ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรง
5. ช่วยฝึกในด้านความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือกับสายตาในเด็กก่อนวัยเรียน
6. ช่วยส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง
7. ช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
8. ช่วยส่งเสริมให้เป็นคนรักสวยรักงาม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

วรรณิ เพชรรัตน์ (2538) กล่าวว่า การสร้างสรรคงานศิลปะให้มีลักษณะที่วิจิตรงดงามสามารถประดิษฐ์ให้เป็นรูปทรงต่างๆ ได้มากมายหลายรูปแบบเป็นงานที่มี 3 ลักษณะคือ แบบรูปร่าง รูปทรง พื้นที่ ขนาด ทรงลอยตัว แบบสามมิติ คือ ประกอบด้วยด้านกว้าง ด้านยาว และด้านสูง ทำให้เกิดคุณค่าทางศิลปะดังต่อไปนี้

1. ใช้เป็นสื่อสำหรับการเรียนการสอนในโรงเรียน
2. ใช้ประดับตกแต่งร่างกายและอาคารสถานที่
3. ใช้แสดงประกอบการละเล่น แสดงละคร
4. ใช้ประดิษฐ์เป็นผลงานเป็นของขวัญ
5. เป็นงานฝีมือที่มีคุณค่าทางด้านศิลปะ ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ในรูปแบบที่สวยงาม
6. ฝึกให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. เพื่อนเป็นงานอดิเรกในเวลาว่างและพักผ่อนจิตใจได้ดี

กล่าวสรุปได้ว่าคุณค่าของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ คือ การทำงานศิลปะ จะทำให้เด็กแสดงออกถึงจินตนาการ อารมณ์ ความเพลิดเพลิน ความรู้สึกนึกคิดเพื่อเกิดการเรียนรู้และค้นพบสิ่งต่างๆจากการสำรวจ ทดลอง กับสื่ออุปกรณ์ทางศิลปะด้วยตัวของเด็กเองดังนั้น กิจกรรมสร้างสรรค์ จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญและมีคุณค่ากับเด็กปฐมวัยอย่างมาก

2.3 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

มีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เอาไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กดังนี้

1. เพื่อฝึกกล้ามเนื้อเล็ก
2. เพื่อฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือและตา
3. เพื่อฝึกให้เด็กมีความอดทน เอื้อเพื่อพ่อแม่ รับผิดชอบ
4. เพื่อให้รู้จักชื่นชมในสิ่งสวยงาม เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
5. เพื่อฝึกให้มีอารมณ์แจ่มใสร่าเริง
6. เพื่อให้โอกาสฝึกการปรับตัวในการทำกิจกรรมร่วมกัน
7. เพื่อฝึกการแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง
8. เพื่อฝึกให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
9. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จินตนาการ
10. เพื่อฝึกการสังเกตและการคิด
11. เพื่อพัฒนาภาษา และอธิบายผลงานของตนได้

วรุณ ตั้งเจริญ (2526) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการฝึกปฏิบัติกิจกรรมศิลปะในระดับปฐมวัยไว้ 3 ด้าน คือ

1. คุณค่าด้านจิตใจ (Spiritual Values) ได้แก่ รสนิยมที่พึงมีต่อศิลปะ การชื่นชมต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีและการเห็นคุณค่าของความงาม
2. คุณค่าทางกาย (Physical Values) ได้แก่ การแสดงออกด้วยการริเริ่มสร้างสรรค์การแสดงออกตามความถนัดและความสามารถเฉพาะบุคคล รวมทั้ง การได้มีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน
3. คุณค่าทางสังคม (Social Values) ได้แก่ การอยู่รวมกันกับคนอื่น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ช่วยตอบสนองความต้องการของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกถึงความรู้สึกรัก ความคิดริเริ่มจินตนาการ และมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาของเด็กปฐมวัยทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมลักษณะและนิสัยบุคลิกภาพที่เหมาะสม เช่น กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับตัวในการทำงานกับผู้อื่นได้

2.4 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

มีผู้กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เอาไว้ดังนี้

เกศินี นิสัจริญ (2527) กล่าวถึง ประเภทของศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยว่า สามารถจัดได้ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมวาดภาพระบายสี เป็นการสร้างภาพที่เด็กเขียนมาจากความรู้สึกของตนเองให้เป็นสัญลักษณ์ที่สวยงาม มีจังหวะ และสีสันต่างๆ แทนการใช้คำพูด

2. กิจกรรมการฉีก ปะ และติดกระดาษ เป็นกิจกรรมที่ใช้กระดาษต่างๆ มาฉีก ตัดและนำมาติดบนกระดาษให้เป็นภาพ เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษวารสาร เป็นต้น
3. การปั้น เป็นกิจกรรมที่เด็กชอบมาก วัสดุที่ใช้ปั้นคือ ดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้งโด การปั้นควรมีวัสดุสำหรับการปั้นที่มีผิวมัน เช่น พลาสติก โลหะ โฟมก้ำ เป็นต้น
4. การพิมพ์ การพิมพ์ทำได้หลายวิธี ได้แก่ การพิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือ การพิมพ์ภาพจากเศษวัสดุจากธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ก้านกล้วย ก้านบัว เป็นต้น
5. งานพับกระดาษ เป็นการประดิษฐ์กระดาษให้มีลักษณะเป็นภาพ 3 มิติที่ต้องอาศัยการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาในการพับกระดาษให้มีภาพสัญลักษณ์ต่างๆ ตามลำดับ และตามขั้นตอนการพับ
6. งานประดิษฐ์เศษวัสดุเป็นของเล่นของใช้ เป็นการรวบรวมเศษวัสดุจากกระดาษมาประดิษฐ์เป็นของเล่นต่างๆ ตามแบบอย่าง ในการประกอบหรือตกแต่งอาจใช้กาว กรรไกร เศษไหมพรม ไม้ไอศกรีม หลอดกาแฟ เป็นส่วนประกอบ

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กล่าวถึงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีเนื้อหาและขอบข่ายดังต่อไปนี้

1. การวาดภาพระบายสี
 - 1.1 การวาดภาพด้วยสีเทียนหรือสีไม้
 - 1.2 การวาดภาพด้วยสีน้ำ เช่น พู่กัน ฟองน้ำ
 - 1.3 การลงสีด้วยนิ้วมือ
2. การเล่นกับสีน้ำ
 - 2.1 การเป่าสี
 - 2.2 การหยดสี
 - 2.3 การเทสี
3. การพิมพ์ภาพ
 - 3.1 การพิมพ์ภาพด้วยส่วนต่างๆ ของร่างกาย
 - 3.2 การพิมพ์ภาพด้วยเศษวัสดุ พืช ผักต่างๆ
4. การปั้น เช่น ดินน้ำมัน ดินเหนียว แป้งโด
5. การพับ ฉีก ตัดปะ
 - 5.1 การพับอย่างง่ายๆ
 - 5.2 การฉีก ปะ
 - 5.3 การตัด ปะ
6. การฉีก ตัด ปะ พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กอย่างหนึ่งคือการให้เด็กฉีกหรือตัดกระดาษด้วยกรรไกรตามความสามารถตามวัยของเด็กและนำมาประดิษฐ์เป็นภาพต่างๆ

7. การประดิษฐ์ ประดิษฐ์เศษวัสดุต่างๆ ประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ และวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบมะพร้าว ใบตอง เป็นต้น
8. การร้อย เช่น ถูกด หยอดภาพ หยอดด้าย การร้อยกระดาด ร้อยหลอด การร้อยวัสดุธรรมชาติ
9. การสาน เช่น งานกระดาด ใบตอง ใบมะพร้าว
10. การสร้างรูป เช่น กระดานปักหมุดจากแป้นตะปูที่ใช้หนังยางหรือเชือกผูกคึงให้เป็นรูปร่างต่างๆ

กล่าวสรุปได้ว่ากิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ที่เป็นกิจกรรมประดิษฐ์ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ วัสดุที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ดอกไม้ กิ่งไม้ เมล็ดพืช เปลือกหอย ฯลฯ และ วัสดุที่เป็นของเหลือใช้ เช่น กล่องยาสีฟัน เศษผ้า ฝาขวดน้ำอัดลม ฯลฯ

3. กล้ามเนื้อมัดเล็ก

3.1 ความหมายของการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

กรณีการ์ วิจิตรสุคนธ์ (2529) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก คือ การใช้กล้ามเนื้อมือ เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการประสานงานระหว่างมือกับตา ซึ่งแสดงออกให้เห็นทางความสามารถในการใช้มือของเด็ก

เอื้อพร สัมมาทิพย์ (2537) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึง ความสามารถในการใช้มือ และนิ้วมือในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยสัมพันธ์กับการใช้สายตา

นภเนตร ธรรมบวร (2540) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นความสามารถในการบังคับกล้ามเนื้อเล็กส่วนต่างๆ ให้ทำงานประสานกัน เช่น ตากับมือ ได้แก่ การวาดภาพ การลากเส้น การตัดกระดาษ การร้อยลูกปัด และการลากเส้นตามรอยประ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นความสามารถในการบังคับควบคุมกล้ามเนื้อนิ้วมือ ในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมั่นคงคล่องแคล่ว

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึง กล้ามเนื้อที่ใช้ในการทำงานละเอียด ที่ไม่ต้องอาศัยการเคลื่อนที่ของร่างกาย เป็นความสามารถในการบังคับควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ นิ้วมือให้ประสานสัมพันธ์กับสายตาและประสาทสัมผัสทำให้สามารถทำกิจกรรมต่างๆ และช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันอย่างคล่องแคล่วมีประสิทธิภาพตามความถนัด

3.2 ความสำคัญของการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

พัฒนา ชัชพงศ์ (2541) กล่าวถึงความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ไว้คือ การพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือให้แข็งแรงเด็กก็พร้อมที่จะลากกลีลามือ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเขียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526) กล่าวว่า ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การฝึกประสาทสัมผัส และความคล่องแคล่วซึ่งจะนำไปสู่การอ่านและการเขียนของเด็ก

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521) กล่าวถึง ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กไว้ว่ามีได้หมายถึงเพียงการเขียนตัวอักษรตามความหมายของผู้ใหญ่ แต่การเขียนของเด็กก่อนวัยเพียงการขีดเขียน ไปมาก็เป็นการเขียนในขั้นเริ่มต้นแล้ว ซึ่งประโยชน์ของการเขียนก็เพื่อสื่อความและแสดงออกซึ่งความคิดเห็นเป็นสื่อในการแสดงออกที่ตามองเห็น โดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือในการบังคับควบคุมการทำงาน

จากข้อความที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมีความสำคัญต่อเด็ก กล่าวคือ กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นอวัยวะที่สำคัญ การเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อตา มือ นิ้วมือ และแขนที่สัมพันธ์กันจะทำให้เด็กสามารถทำกิจกรรมประจำวันได้คล่องแคล่วว่องไว ตลอดจนพื้นฐานความสามารถในการเขียนของเด็กต่อไป

3.3 การส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

เยาวภา เดชะคุปต์ (2543) กล่าวถึง อุปกรณ์ที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ได้แก่

1. อุปกรณ์ประเภทที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมือกับสายตา เช่น การร้อยลูกปัด ร้อยเชือก ร้อยดอกไม้ เย็บกระดุม รูดซิป เรียงสี เรียงไม้หนีบ ปักหมุด ตอกตะปู เป็นต้น
2. อุปกรณ์ประเภทหนึ่งที่จัดกระทำต่อวัตถุ เช่น การต่อบล็อกต่างๆ ได้แก่ บล็อกไม้ บล็อกพลาสติก บล็อกชุด บล็อกกลวง ตัวต่อพลาสติกต่างๆ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526) เสนอกิจกรรมงานร้อยที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กอายุ 5-6 ปี ดังนี้

1. ร้อยลูกปัดเม็ดเล็กด้วยด้ายหรือเอ็น
2. ร้อยหลอดกาแฟด้วยเชือก
3. ร้อยเชือกกรองเท้า
4. หักเย็บผ้า (เป็นรูปภาพเจาะรูโอบใช้เข็มไหมพรมร้อยขึ้นลงตามรูที่เจาะไว้)
5. ร้อยดอกไม้ ใบไม้ โดยใช้ก้านมะพร้าว
6. ร้อยไหมพรมแล้วทอเป็นผืน

จากข้อความที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กนั้นทำได้โดยให้เด็กฝึกทักษะในการใช้มือหยิบจับสัมผัสกับวัตถุ สื่อ และอุปกรณ์ที่หลากหลาย ตลอดจนการเคลื่อนไหวของมือให้ประสานสัมพันธ์กัน โดยการส่งเสริมให้ฝึกฝนทักษะในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก ตัดปะ พับกระดาษ การถัก การร้อย เป็นต้น

4. การสร้างแบบฝึกทักษะการระบายสี

4.1 ความหมายของแบบฝึกทักษะการระบายสี

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแบบฝึกที่คล้ายคลึงกัน เช่น

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2532) ได้ให้ความหมายของแบบฝึก สรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง สิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจตามแนวหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และเสริมเติมเนื้อหาบางส่วน ช่วยให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ได้อย่างแม่นยำ ถูกต้อง และคล่องแคล่ว

ละเอียด คชวัฒน์ (2537) ได้ให้ความหมายของแบบฝึก สรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง สื่อการสอนหรือสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาให้นักเรียนได้ฝึกฝนจนมีประสบการณ์

สมาน จันทะดี (2546) ได้ให้ความหมายของแบบฝึก สรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง สื่อการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ใช้ฝึกทักษะให้กับผู้เรียน อาจจะเป็นฝึกทักษะการคิด การแก้ปัญหา การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ หรือการฝึกปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป แบบฝึก หมายถึง เครื่องมือหรือสื่อการเรียนรู้ประเภทหนึ่ง ที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านความคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา หรือการฝึกปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความชำนาญการ หรือเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น

4.2 ความสำคัญของแบบฝึกทักษะการระบายสี

แบบฝึกมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน ดังที่

มาสวิล รักบ้านเกิด (2526) กล่าวว่า “แบบฝึกนอกจากจะเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการฝึกทักษะทางภาษาของนักเรียนแล้ว ยังมีประโยชน์สำหรับครู คือช่วยให้ครูทราบพัฒนาการของทักษะนั้นๆ ของนักเรียน เห็นข้อบกพร่องในการเรียน ซึ่งจะได้นำข้อบกพร่องทั้งหมดที่ เป็นการให้นักเรียน ประสบผลสำเร็จในการเรียน”

สมาน จันทะดี (2546) กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกสรุปได้ว่า “แบบฝึก เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญของกลุ่มวิชาทักษะ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล แบบฝึกเชิงพัฒนาจะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง มีความชำนาญการ หรือ เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี”

กล่าวโดยสรุป แบบฝึกเป็นสื่อการสอนที่มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสอดคล้องเหมาะสมกับธรรมชาติกลุ่มวิชาทักษะ กลุ่มวิชาการงาน รวมทั้งกลุ่มสาระวิชาที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง เช่น ศิลปศึกษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือช่วยให้ครูและนักเรียนทราบความก้าวหน้าหรือข้อบกพร่องในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสามารถแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน

4.3 ลักษณะของแบบฝึกทักษะการระบายสีที่ดี

แบบฝึกที่ดี ผู้สร้างควรคำนึงองค์ประกอบหลายอย่าง ดังที่

จันทรา ค่านคงรักษ์ (2546) กล่าวถึงหลักในการจัดทำแบบฝึกสำหรับนักเรียน สรุปได้ว่า

1. แบบฝึกต้องใช้ภาษาง่ายๆ
2. เนื้อหาเหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียน
3. มีกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจ
4. ส่วนประกอบต่างๆ ของแบบฝึกต้องชัดเจน

สมาน จันทะติ (2546) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของแบบฝึก ดังนี้

1. สอดคล้องกับวิชาที่เรียน
2. เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
3. ทำท่ายให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ ความสามารถได้อย่างเต็มที่
4. พัฒนาผู้เรียนได้ดีขึ้น เก่งขึ้น ชำนาญ และเชี่ยวชาญมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป แบบฝึกหัดที่ดี ควรเป็นแบบฝึกที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา มีคำชี้แจง คำสั่ง วิธีการฝึก หรือข้อเสนอแนะในการฝึกที่ชัดเจน มีรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลายเรียงจากง่ายไปหายาก เนื้อหาเหมาะสมกับวัย ทำท่ายให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ควรมีการประเมินขณะฝึกเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ดีขึ้น เก่งขึ้น ชำนาญ และเชี่ยวชาญมากขึ้น

4.4 ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะการระบายสีที่ดี

วนิดา สุขวนิช (2526) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้แบบฝึก สรุปได้ว่าแบบฝึกเป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการใช้ภาษาได้ดีขึ้น และแบบฝึกช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเอง

รัชนี ศรีไพรวรรณ (2517) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกว่า

1. ทำให้เข้าใจบทเรียนดีขึ้น
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียน
3. ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินผลงานตนเองได้
4. ฝึกให้เด็กทำงานตามลำพัง โดยมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

กล่าวโดยสรุป แบบฝึกมีประโยชน์คือ เป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ ทำให้เข้าใจบทเรียนดีขึ้น ช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินผลงานตนเองได้ ช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นจุดบกพร่องของนักเรียนได้ชัดเจน แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อย จะช่วยให้ครูประหยัดแรงงานและเวลาที่จัดเตรียมสร้างแบบฝึก

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมศรี เมฆไพบลย์วัฒนา (2551) ศึกษาความสามารถในการใช้กล้านเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การร้อยดอกไม้ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการใช้กล้านเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การร้อยดอกไม้สูงกว่า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประนัดดา รัตนไตรมาส (2557) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม ที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย พบว่า คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยทั้งกลุ่มในช่วง 8 สัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเริ่มเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 2 กับ 3 และเปลี่ยนแปลงมากขึ้นตลอดช่วงสัปดาห์ที่ 3 ถึง สัปดาห์ที่ 8

ยุวดี พรธราพงศ์ และคณะ (2554) ศึกษาการออกแบบชุดอุปกรณ์การระบายสีเพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการและช่วยฝึกสมาธิ สำหรับเด็กสมาธิสั้น พบว่า ในการออกแบบชุดอุปกรณ์การระบายสีนั้น สามารถพัฒนาในรูปแบบต่างๆ ได้อีกมากมายเพื่อเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มเด็กพิการและสังคมต่อไป

ศุภะนอรัญ จันทสิทธิ์ (2546) ศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ปรากฏว่า นักเรียนมีความสามารถในการระบายสีดีขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาความก้าวหน้าในการระบายสีของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการในการระบายสีดีขึ้นตามระยะเวลาและจำนวนกิจกรรมที่ฝึก และเมื่อสิ้นสุดการฝึกก็พบว่านักเรียนทั้ง 5 คน สามารถระบายสีได้ดีมาก สามารถกำหนดสีได้เหมาะสมกับภาพ ระบายสีได้อย่างสวยงาม มีจินตนาการและมีความคิดสร้างสรรค์ แสดงว่า แบบฝึกที่ครูกำหนดขึ้นประกอบกับการให้คำชี้แนะนักเรียนเป็นรายบุคคล ช่วยส่งเสริมทักษะการระบายสีของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มานิช พรหมจรรย์ (2546) การจัดการเรียนการสอนเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการวาดภาพและความคิดสร้างสรรค์ ของ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 มีจำนวนนักเรียนกลุ่มวิจัย จำนวน 5 คน จากประชากรทั้งหมด 37 คน ทางผู้วิจัยได้จัดทำแบบทดสอบ และตัวอย่างการร่างภาพระบายสี และแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาการวาดภาพ และฝึกความคิดสร้างสรรค์ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องผลของการใช้แบบฝึกการระบายสีที่มีต่อทักษะการระบายสีของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้แบบฝึกการระบายสีที่มีต่อทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบ่อปลาโดยวิธีดำเนินการศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 24 คน
โรงเรียนบ้านบ่อปลา

2. แบบแผนการทดลอง

การศึกษาค้างนี้มีแบบแผนการทดลอง(Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) (วิรัตน์ ธรรมาภรณ์ ,2554) (ภาพที่ 2)

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	เงื่อนไขการทดลอง	ทดสอบหลัง
EXP	T1	X	T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

EXP	แทน	กลุ่มทดลอง
T1	แทน	การทดสอบก่อนเรียน (Pretest)
X	แทน	การใช้แบบฝึกการระบายสี
T2	แทน	การทดสอบหลังเรียน (Posttest)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกระบายสีให้ตรงกับแผนในแต่ละสัปดาห์

3.2 ชุดฝึกการระบายสี ประกอบด้วย ใบงาน แบบทดสอบวัดทักษะเรื่องการระบายสี และบันทึกการตรวจผลงาน

4. การสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือชุดวิจัยดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมสร้างสรรค์ ผู้ดำเนินการศึกษาได้ดำเนินการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษาการส่งเสริมทักษะการระบายสี สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1/3 จาก (ครูสุธิ จันทรพรหมณ์ , 2546)

4.2 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

4.3 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านบ่อปลา กลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่ม ประสพการณ์ ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1

4.4 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่เกี่ยวกับกิจกรรมสร้างสรรค์

4.5 เขียนแผนจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกการระบายสีจำนวน 1 แผน รวม 4 ชั่วโมง

4.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการระบายสีที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการและครูพี่เลี้ยง ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กปฐมวัย ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้องและความเหมาะสมระหว่าง จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้และการวัดประเมินผล โดยให้ผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ และครูพี่เลี้ยงพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่และให้ความคิดเห็นสำหรับปรับปรุงแก้ไข

4.7 ปรับปรุง และแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการระบายสีตามข้อเสนอแนะของผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ และครูพี่เลี้ยง นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ และครูพี่เลี้ยงอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

4.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการระบายสีไปทดลองใช้กับเด็ก

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การใช้แบบฝึกระบายสีใช้ฝึก ช่วงเวลากิจกรรมสร้างสรรค์ 2 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ โดยใช้ใบงาน ที่ครูกำหนดและมีการวัดผลดังนี้

5.1 ให้นักเรียนระบายสีใบงานตามความรู้เดิม ,ก่อนการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี 1 ครั้ง ในวันพุธที่ 31 เดือนพฤษภาคม 2560 สัปดาห์ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้เรื่องตัวฉันเอง

5.2 ครูประเมินความสามารถในการระบายสีของนักเรียน 10 ชื่อ ก่อนใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ณ วันพฤหัสบดีที่ 1 เดือนมิถุนายน 2560

5.3 ครูแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสีให้นักเรียนจนเข้าใจและสามารถทำตามได้ ณ วันจันทร์ที่ 5 เดือนมิถุนายน 2560

5.4 ให้นักเรียนทำแบบฝึกการระบายสีตามขั้นตอนที่ครูอธิบาย ณ วันอังคารที่ 6 เดือนมิถุนายน 2560

5.5 ครูประเมินความสามารถในการระบายสีหลังการใช้แบบฝึกการระบายสี ณ วันพุธที่ 7 เดือนมิถุนายน 2560

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลก่อนการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสีในวันพุธที่ 31 เดือนพฤษภาคม 2560 สัปดาห์ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้เรื่องตัวฉันเอง และหลังการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ณ วันอังคารที่ 6 เดือนมิถุนายน 2560 โดยใช้แบบประเมินความสามารถการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี และผลการตรวจงาน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน
2. วิเคราะห์ผลการศึกษาแบบประเมินความสามารถการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1
3. วิเคราะห์แบบประเมินความสามารถการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ใช้ (t-test pair)

7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่องผลของการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสีที่มีต่อทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในครั้งนี้ใช้สถิติขั้นพื้นฐาน

7.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) โดยคำนวณจากสูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

7.2 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
	$\sum$	แทน	ผลรวม

7.4 หาค่าร้อยละ

$$P = \frac{F \times 100}{n}$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	F	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลค่าให้เป็นร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

7.5 ทำการทดสอบค่า t ที่ประชากรหรือตัวอย่าง 2 กลุ่มเป็นกลุ่มเดียวกัน โดยมีการวัดสองครั้งจากคนกลุ่มเดียวกัน (t-test pair) โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{d} - o}{S_{\bar{d}}}$$

เมื่อ t = ค่าสถิติ

$\bar{d}$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดก่อนลบด้วยคะแนนวัดหลัง

$S_{\bar{d}}$ = ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าความแตกต่างของ

ค่าเฉลี่ย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องเรื่องผลของการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสีที่มีต่อทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสีที่มีต่อทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน
2. ผลการศึกษาแบบประเมินความสามารถการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1
3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบ่อปลา ก่อนเรียนกับหลังเรียน หลังการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคลมีเพศ อายุ วิชาที่ชอบ

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินตามตัวแปรเพศ

	เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1	ชาย	10	41.67
2	หญิง	14	58.33
รวม		24	100.0

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่าผู้ตอบแบบประเมินความสามารถการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี จำนวน 24 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 รองลงมาเป็นเพศชายจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 มีนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินตามตัวแปรอายุ

	อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1.	3-4 ปี	11	45.83
2.	4-5 ปี	13	54.17
รวม		24	100.0

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่า ผู้ตอบประเมินความสามารถการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี จำนวน 24 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 4-5 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 54.17 รองลงมามีอายุ 3-4 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินตามตัวแปรวิชาที่ชอบ

	วิชาที่ชอบ	จำนวน	ร้อยละ
1.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	4	16.67
2.	กิจกรรมสร้างสรรค์	5	20.83
3.	กิจกรรมเสรี /กิจกรรมกลางแจ้ง	7	29.16
4.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์	4	16.67
5.	เกมการศึกษา	4	16.67
รวม		24	100

จากตารางที่ 4.3 แสดงว่า ผู้ตอบประเมินความสามารถการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี จำนวน 24 คน ส่วนใหญ่ชอบกิจกรรมเสรี /กิจกรรมกลางแจ้ง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 29.16 รองลงมาเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 และน้อยที่สุดเป็นกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ, กิจกรรมเสริมประสบการณ์, และเกมการศึกษาจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67

2. ผลการศึกษาแบบประเมินความสามารถใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1

การวิเคราะห์ผลการศึกษาแบบประเมินความสามารถใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ และผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นก่อนเรียน

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นก่อนเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการประเมิน
1.	มีความตั้งใจในการทำงาน	2.56	0.5648	พอใช้
2.	มีความคิดสร้างสรรค์	2.13	0.4538	พอใช้
3.	ทำงานถูกต้องตามขั้นตอน สะอาดเรียบร้อย	2.27	0.6528	พอใช้
4.	มีความรับผิดชอบในการทำงาน	1.96	0.3579	ปรับปรุง
5.	มีความสัมพันธ์ระหว่างประสาทสัมผัสมือกับตา	2.67	0.4698	พอใช้
6.	มีความสามัคคีกันในกลุ่ม	2.25	0.4729	พอใช้
7.	มีความเสียสละเอื้อเฟื้อ	2.34	1.0246	พอใช้
8.	มีสมาธิในการทำงาน	3.15	0.4530	ดี
9.	มีระเบียบวินัยในการทำงาน	2.78	0.9575	พอใช้
10.	มีพัฒนาการที่ดีเพิ่มขึ้นอยู่เรื่อยๆ	2.67	0.4531	พอใช้
	รวม	2.478	5.860	พอใช้

จากตารางที่ 4.4 แสดงว่า ระดับความคิดเห็นก่อนเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 24 คน โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 2.478$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับพอใช้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักเรียนมีสมาธิในการทำงาน ($\bar{x} = 3.15$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงาน ($\bar{x} = 1.96$)

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการประเมิน
1.	มีความตั้งใจในการทำงาน	3.46	0.6548	ดีมาก
2.	มีความคิดสร้างสรรค์	3.69	0.3867	ดีมาก
3.	ทำงานถูกต้องตามขั้นตอน สะอาดเรียบร้อย	3.46	0.5567	ดีมาก
4.	มีความรับผิดชอบในการทำงาน	3.78	1.1346	ดีมาก
5.	มีความสัมพันธ์ระหว่างประสาทสัมผัสมือกับตา	3.86	0.2667	ดีมาก
6.	มีความสามัคคีกันในกลุ่ม	3.90	0.8654	ดีมาก
7.	มีความเสียสละเอื้อเฟื้อ	3.75	0.4567	ดีมาก
8.	มีสมาธิในการทำงาน	3.90	0.3435	ดีมาก
9.	มีระเบียบวินัยในการทำงาน	3.54	0.8793	ดีมาก
10.	มีพัฒนาการที่ดีเพิ่มขึ้นอยู่เรื่อยๆ	3.78	1.4531	ดีมาก
	รวม	3.71	6.997	ดีมาก

จากตารางที่ 4.5 แสดงว่า ระดับความคิดเห็นหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 24 คน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.71$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับดีมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักเรียนมีสมาธิในการทำงานและมีความสามัคคีกันในกลุ่ม ($\bar{x} = 3.90$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนทำงานถูกต้องตามขั้นตอน สะอาดเรียบร้อย ($\bar{x} = 3.46$)

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบ่อปลา ก่อนเรียนกับหลังเรียน หลังการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบทักษะการระบายสี ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ประกอบด้วยข้อ รายชื่อนักเรียน คะแนนทดสอบก่อนเรียน คะแนนทดสอบหลังเรียน

ตารางที่ 4.6 แสดงคะแนนสอบการระบายสีก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี คำร้อยละ

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนนสอบ ก่อนเรียน	ร้อยละ	คะแนนสอบ หลังเรียน	ร้อยละ
1.	ด.ช. กันตพัฒน์ กองพันธ์	25	62.50	36	90.00
2.	ด.ญ. หงส์เหม เอี่ยมสุวรรณ	30	75.00	39	97.50
3.	ด.ช. ทวีเดช เครือจันทร์	23	57.50	33	82.50
4.	ด.ช. สถาพร ศรีทอง	29	72.50	37	92.50
5.	ด.ช. วงศธร อัครีสุวรรณ	27	67.50	35	87.50
6.	ด.ช. ศราวุธ พงศ์ศรีเจริญ	26	65.00	35	87.50
7.	ด.ญ. ณัฐกานต์ ศรีวิเชียร	28	70.00	36	90.00
8.	ด.ญ. บัณฑิตา สุขจิตต์	27	67.50	35	87.50
9.	ด.ญ. พัชรา บุญชู	24	60.00	33	82.50
10.	ด.ญ. พัชรา เชื้อเพชร	22	55.00	34	85.00
11.	ด.ช. ชนะพล ภูมิแก้ว	17	42.50	28	70.00
12.	ด.ช. ณัฐพัฒน์ เชื้อเพชร	15	37.50	28	70.00
13.	ด.ญ. รัตติกาล คำสง	17	42.50	25	62.50
14.	ด.ช.พัชรพล เฟื่องจันทร์	28	70.00	36	90.00
15.	ด.ช. รัชชานนท์ ลิกขไชย	16	40.00	23	57.50
16.	ด.ญ. เกสรา นาคแก้ว	17	42.50	30	75.00
17.	ด.ญ. ชนัญธิดา ปานเลี่ยม	22	55.00	34	85.00
18.	ด.ญ. รัชชนก นาควิเศษ	20	50.00	31	77.50
19.	ด.ญ. นลินนิภา สังข์งาม	26	65.00	36	90.00
20.	ด.ญ. นิพาดา นาควิเศษ	28	70.00	36	90.00
21.	ด.ญ. แพรวอ อุ่มพร	26	65.00	35	87.50
22.	ด.ช. ธนพัฒน์ โนมทอง	15	37.50	22	55.00
23.	ด.ญ. อริสา จันทร์สุข	16	40.00	24	60.00
24.	ด.ญ. รัชชนก บุญชู	27	67.50	35	87.50
	เฉลี่ย	22.96	57.40	32.33	80.83

จากตารางที่ 4.6 แสดงว่า คะแนนจากการสอบการระบายสีก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีคะแนนก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 57.40 และมีคะแนนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 80.83 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (S.D.) และผลการวิเคราะห์ค่าที ของคะแนนทักษะการระบายสีก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig. (2 – tailed)
ก่อนเรียน	24	22.9583	5.04311	-25.000	.000
หลังเรียน	24	32.3333	4.83346		

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่า เด็กนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 24 คน ที่เรียนโดยการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี มีคะแนนทักษะการระบายสีก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 22.9583 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.04311 และมีคะแนนทักษะการระบายสีหลังใช้แบบฝึกทักษะการระบายสีเท่ากับ 32.3333 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.83346 ผลการทดสอบค่าทีเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการระบายสีก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า หลังการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องเรื่องผลของการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสีที่มีต่อทักษะการระบายสีของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้แบบฝึกการระบายสีที่มีต่อทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้แบบฝึกการระบายสีที่มีต่อทักษะการระบายสีของนักเรียนชั้นอนุบาล 1

2. สมมุติฐานการวิจัย

นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแบบฝึกการระบายสีมีทักษะในการระบายสีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบ่อปลา จำนวน 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกระบายสีให้ตรงกับแผนในแต่ละสัปดาห์ และชุดฝึกการระบายสี ประกอบด้วย ใบงาน แบบทดสอบวัดทักษะเรื่องการระบายสี และบันทึกการตรวจผลงาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (Pair sample t-test)

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าและทดลองโดยใช้แบบฝึกทักษะการระบายสีที่มีต่อทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ผลปรากฏว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินความสามารถการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี จำนวน 24 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 4-5 ปี ส่วนใหญ่ชอบกิจกรรมเสรี / กิจกรรมกลางแจ้ง

2. ผลการศึกษาแบบประเมินความสามารถการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 24 คน ปรากฏว่าระดับความคิดเห็นก่อนเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักเรียนมีสมาธิในการทำงาน ระดับความคิดเห็นหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักเรียนมีสมาธิในการทำงานและมีความสามัคคีกันในกลุ่ม ทั้งนี้เพราะนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการระบายสีซ้ำๆ หลายครั้งจนเกิดความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ครูพนอรักษ์ จันทสิทธิ์ (2546) ศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ปรากฏว่า นักเรียนมีความสามารถในการระบายสีดีขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาความก้าวหน้าในการระบายสีของนักเรียน พบว่านักเรียนมีพัฒนาการในการระบายสีดีขึ้นตามระยะเวลาและจำนวนกิจกรรมที่ฝึกและเมื่อสิ้นสุดการฝึกก็พบว่านักเรียนทั้ง 5 คน สามารถระบายสีได้ดีมาก สามารถกำหนดสีได้เหมาะสมกับภาพ ระบายสีได้อย่างสวยงาม มีจินตนาการและมีความคิดสร้างสรรค์ แสดงว่า แบบฝึกที่ครูกำหนดขึ้นประกอบกับการให้คำชี้แนะนักเรียนเป็นรายบุคคล ช่วยส่งเสริมทักษะการระบายสีของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบ่อปลา ก่อนเรียนกับหลังเรียน หลังการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ปรากฏว่า คะแนนจากการสอบการระบายสีก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เพราะนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซ้ำแล้วซ้ำอีกจนเกิดจินตนาการด้านความคิดสร้างสรรค์และเกิดความชำนาญ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสมาน จันทะดี (2546) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี พบว่า หลังการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ที่เป็นเช่นนี้เพราะแบบฝึก หมายถึง สื่อการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ใช้ฝึกทักษะให้กับผู้เรียน อาจจะเป็นฝึกทักษะการคิด การแก้ปัญหาการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ หรือการฝึกปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าและทดลองโดยใช้แบบฝึกทักษะการระบายสีที่มีต่อทักษะการระบายสีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีผลที่น่าสนใจซึ่งสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ทักษะการระบายสีหลังการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ของนักเรียนชั้นอนุบาล พบว่า หลังการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ที่เป็นเช่นนี้เพราะแบบฝึก หมายถึง สื่อการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ใช้ฝึกทักษะให้กับผู้เรียน อาจจะเป็นฝึกทักษะการคิด การแก้ปัญหาการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ หรือการฝึกปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น สมาน

จันทะดี (2546) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยใช้แบบฝึกทักษะการระบายสีจะมีทักษะการระบายสีที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยวดี พรธาราพงศ์ และคณะ (2554) ศึกษาการออกแบบชุดอุปกรณ์การระบายสีเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและช่วยฝึกสมาธิ สำหรับเด็กสมาธิสั้น พบว่า ในการออกแบบชุดอุปกรณ์การระบายสีนั้น สามารถพัฒนาในรูปแบบต่างๆ ได้อีกมากมายเพื่อเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มเด็กพิการและสังคมต่อไป, ฤทธิ์พนอรักษ์ จันทสิทธิ์ (2546) ศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี ปรากฏว่า นักเรียนมีความสามารถในการระบายสีดีขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาความก้าวหน้าในการระบายสีของนักเรียน พบว่านักเรียนมีพัฒนาการในการระบายสีดีขึ้นตามระยะเวลาและจำนวนกิจกรรมที่ฝึกและเมื่อสิ้นสุดการฝึกก็พบว่า นักเรียนทั้ง 5 คน สามารถระบายสีได้ดีมาก สามารถกำหนดสีได้เหมาะสมกับภาพ ระบายสีได้อย่างสวยงาม มีจินตนาการและมีความคิดสร้างสรรค์ แสดงว่า แบบฝึกที่ครูกำหนดขึ้นประกอบกับการให้คำชี้แนะนักเรียนเป็นรายบุคคล ช่วยส่งเสริมทักษะการระบายสีของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้มาโนช พรหมจรรย์ (2546) การจัดการเรียนการสอนเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการวาดภาพและความคิดสร้างสรรค์ ของ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 มีจำนวนนักเรียนกลุ่มวิจัย จำนวน 5 คน จากประชากร ทั้งหมด 37 คน ทางผู้วิจัยได้จัดทำแบบทดสอบ และตัวอย่างการร่างภาพระบายสี และแบบฝึกจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์โดยการใช้แบบฝึกทักษะการระบายสี สามารถเพิ่มทักษะทางการระบายสีให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1. ควรสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยการรับฟังและสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกำลังใจที่จะเรียนรู้

6.1.2. ควรเปิดโอกาสและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยทั่วถึง โดยเน้นย้ำให้ผู้เรียนรู้คุณค่าของตนเอง และรู้จักชื่นชมผลงานของตนเองและผู้อื่น

6.1.3. ควรอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้เด็กเกิดทักษะอย่างเต็มศักยภาพ

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1. ควรเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบอื่นๆ เช่น การร้อยดอกไม้ การร้อยลูกปัด ฯลฯ

6.2.2. ควรศึกษาวิจัยโดยนำแบบฝึกทักษะการระบายสีไปใช้พัฒนาความสามารถด้านอื่นๆ

6.2.3. ควรมีการวิจัยในลักษณะนี้กับนักเรียนสมาธิสั้น

บรรณานุกรม

- กुरรณิการ์ วิจิตรสุคนธ์. (2529). **คู่มืออบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก**. กรุงเทพฯ: เทพรัตน์การพิมพ์.
- เกศินี นิสัยเจริญ. (2527). **การสอนศิลปะสำหรับเด็กเล็ก, เอกสารการอบรมผู้ดูแลเด็กกลุ่ม 2.**
ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จันทนา สุวรรณมาลี. (2529). **มาลัย**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชุมสาย สวนศิริ. (2547). **เรื่องร้อยมาลัย**. กรุงเทพฯ: ศรีสยามการพิมพ์.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2544). **การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญช จุลพรหม. (2547). **การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ของเด็ปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์**. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เยาวพา เดชะอุปต์. (2542). **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: เอพี กราฟฟิค ดีไซน์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). **ศิลปะศึกษา**. กรุงเทพฯ: วิจิตรวาทศิลป์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2532). **ศิลปะเด็ก : ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ**. กรุงเทพฯ: สุภา.
- วรรณิ เพชรรัตน์. (2538). **เทคนิคการคิดและพับประดิษฐ์กระดาษ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2529). **คู่มืออบรมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กอนุบาล (กิจกรรมในวงกลม)**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมศรี เมฆไพบูรณ์วัฒนา. (2551). **ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร้อยดอกไม้**. ปริญญาโท กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย).

